

Tid Torsdagen den 29 augusti 2013, kl 16.00 – 16.25

Plats Bråvallasalen, Stadshuset

Justerat Torsdagen den 29 augusti 2013

Joakim Larsson

Maria Östberg Svanelind

Närvarande

Beslutande ledamöter:

Joakim Larsson (M) ordföranden

Maria Östberg Svanelind (S), vice ordföranden

Jan Tigerström (M)

Lars Svärd (M)

Theréz Randquist (M)

Per Hallberg (M)

Daniel Forslund (FP)

Lars Arell (S) §§ 1-6, 8, 10-17, 19-24

Maria Nygård (S)

Åke Askensten (MP)

Anna Bäcklund (MP)

Tjänstgörande ersättare:

Gustav Johansson (M) för Karl Malmqvist (C)

Sara Gunnerud (S) för Lars Arell (S) §§ 7, 9 samt 18

Clara Lindblom (V) för Ann-Margarethe Livh (V)

Ersättare:

Eva Ångström (M)

Maria Hagbom (M)

Patrik Silverudd (FP)

Inga Osbjer (FP)

Sara Gunnerud (S) §§ 1-6, 8, 10-17 samt 19-24

Kenneth Nilsson (S)

Håkan Olander (S)

Elin Olsson (MP)

Lennart Tonell (MP)

Tjänstemän:

Förvaltningschefen Krister Schultz, Jennie Almgren, Marita Anheim, Ann-Charlotte Bergqvist, Mårten Frumerie, Gunnar Jensen, Eva Olofsson och Åsa Wigfeldt samt borgarrådssekreteraren Martin Edgélius.

§ 6

Arkitektur Stockholm – en strategi för stadens gestaltning. Svar på remiss

Dnr E2013-512-01224

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden besvarar remissen med kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 12 augusti 2013.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M), Daniel Forslund (FP) och vice ordföranden Maria Östberg Svanelind m.fl. (S) föreslår (se beslutet).
- 2) Åke Askensten m.fl. (MP) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:
 - 1 Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden får – med hänsyn tagen till de kommande remissvaren – i uppdrag att gemensamt ta fram strategiförslaget så att strategin kan verka nämndövergripande.
 - 2 Samt att remissen i huvudsak besvaras av tjänsteutlåtandet men med följande tillägg:

Arkitektur Stockholm – en strategi för stadens gestaltning ska förtydliga stadens vision och visa strategier för hur målen i Promenadstaden kan förverkligas med arkitektur som verktyg i samspel med medborgare och stadsbyggnadsaktörer. Det finns ett tydligt behov av ett dokument som behandlar begreppet arkitektur i dess fulla bredd. Dokumentet ska även ligga till grund för mer detaljerade kunskapsunderlag och vägledning som tas fram successivt.

Nämndövergripande strategier och verktyg

Med högt ställda mål och ambitioner om ett världsledande Stockholm i hållbar, innovativ och kvalitativ stadsutveckling är det nödvändigt att strategier tas fram som steg på vägen. Men för att strategierna ska bli verksamma på allvar är det också nödvändigt att de blir nämndövergripande och tar ett helhetsgrepp över alla delar som samverkar för att skapa förutsättningar för arkitekturen i Stockholm. Staden ska uppmuntra byggherrar som garanterar en spännande arkitektur av hög kvalitet.

Sedan det tidigare remissförslaget har de flesta delar som varit nämndövergripande arbetats bort – bland annat formuleringen ”Värdet av hög kvalitet bör inkluderas redan i markanvisningsprocessen”. Exploateringsnämnden anser att den nuvarande strategin riskerar att bli tandlös när stadsbyggnadsnämnden styr undan från en sådan kärnfråga som att kunna vika innovation och arkitektonisk kvalitet i markanvisningsskedet.

De höga markpriserna i Stockholm leder till att kostnader måste hållas nere i

byggskedet vilket minskar innovationskraft, arkitektonisk kvalitet och likriktar byggandet. Byggherrar upplever att de uppressade markpriserna gör det omöjligt att få ihop ekonomin i de mer ambitiösa projekten.

Exploateringsnämnden ser mycket positivt på att strategin vill uppmuntra olika upplåtelseformer och stadsbyggnadsexperiment i mindre skala men ser även här att det krävs en annan typ av markanvisningspolicy för att detta ska komma till stånd.

Utvärderingskriterier i markanvisningspolicyn behöver utvecklas så att fler värden lyfts in. Detta arbete bör ske i nära samarbete med stadsbyggnadsnämnden och utmytna i en gemensam strategi där nämnderna verkar i samma riktning.

Gröna rum

Potentialen för att integrera ekosystemtjänster i ännu högre grad vid nybyggnation borde beskrivas i kapitlet Gröna rum. I den växande staden behövs innovation och uppfinningsrikedom för att utveckla hur ekosystemtjänster inkluderas och utvecklas. Här skulle strategin mycket väl kunna gå längre och beskriva detta visionärt och som arkitektoniskt verktyg.

Dialog

Vikten av medborgarinflytande och tidiga dialoger kan inte nog understrykas. Detta gäller inte minst den förtätning som sker på många håll. Det är genom att samverka och lyhördhet Stockholm och dess invånare kan växa tillsammans. Vi ser mycket positivt på att stadsbyggnads- och exploateringskontoret påbörjat ett utvecklingsarbete för bättre metoder för samrådsmöten och tidiga dialoger.

Under rubriken dialog borde det tydligare framgå att målet är att skapa transparenta processer där det tydligare bör framgå på vilket sätt som dialogarbete tagits tillvara i ett projekt. Det är en avgörande framgångsfaktor för att inte dialogarbete i slutändan ska leda till misstro hos medborgare och för att arbetet ska bli verksamt inom enskilda projekt.

Helhetssyn

Själva byggnadsutformningen får i nuläget stor uppmärksamhet och det är bra. Men det behövs en större omväxling i byggnadernas utformning. Större vikt bör läggas också på andra faktorer för att helhetsbilden ska bli riktigt positiv och motsvara det som krävs för ett hållbart samhälle.

För att den gröna promenadstaden ska bli verklighet krävs nytänkande inom olika områden. Det innebär bland annat att mycket stor hänsyn ska tas till en förändrad trafiksituation där kollektivtrafik, cykeltrafik och gångtrafik måste få större andelar. Parkeringsutrymme ska i princip bara upplåtas för funktionshindrade och för bilpooler. Det innebär också att exploaterade grönytor ersätts med nya grönytor som har motsvarande ekologiskt värde.

Tydligare krav än i dag måste ställas på tillgängligheten. Det är också viktigt att staden lever upp till sina egna beslut, exempelvis i det av kommunfullmäktige antagna dokumentet "Stockholm – en stad för alla".

Nya stadsdelar ska vara klimatneutrala och energianvändningen ska minska i befintlig bebyggelse.

Grundläggande är att staden följer upp de krav som ställs på byggherrar och fastighetsägare.

3) Clara Lindblom (V) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

Att delvis bifalla kontorets förslag på tjänsteutlåtande.

Att därutöver anföra:

Vänsterpartiet delar två av kontorets tre synpunkter som framförs i förslaget på remissvar. En strategi för stadens gestaltungs bör inte vara alltför detaljerad, samtidigt som samrådsmöten och medborgardialoger bör komma in i ett betydligt tidigare skede av planprocessen än vad som är fallet i dagsläget. Vänsterpartiet har länge förespråkat en så kallad omvänd planprocess, där medborgare aktivt involveras i framtagandet av en områdesplanering som senare markanvisnings- och detaljplanearbete utgår ifrån. Idag utgår markanvisningarna alltför ofta från frimärks-planering, där hela stadsdelens behov av nyproduktion, grönytor och offentlig- samt kommersiell service inte tas i tillräckligt beaktande.

Däremot menar Vänsterpartiet att en arkitekturstrategi av nödvändighet måste innehålla riktlinjer som styr andra nämnders verksamhet. Stockholms arkitekturpolitik rör inte enbart stadsbyggnads- eller kultur- och fritidsnämnden, utan måste genomsyra såväl Exploateringsnämndens arbete med markanvisningar som andra nämnder inom staden.

Strategins skrivningar om att ”alla, oavsett behov och bakgrund, ska beredas plats i den blandade staden” kommer inte kunna infrias så länge som upplåtelse av mark framförallt sker till högstbjudande aktörer, eftersom det effektivt hindrar upplåtandet av hyresrätter till hyror som vanliga stockholmare har råd att betala. Såväl markpriset som exempelvis överenskommelser i exploateringsavtal om finansiering av infrastruktur i anslutning till den uppförda byggnaden, påverkar nyproduktionshyror och i förlängningen även den arkitektoniska utformningen.

De ursprungliga skrivningarna om att ”värdet av hög arkitektonisk kvalitet bör inkluderas redan i markanvisningsprocessen” bör således återföras till strategin, på samma sätt som att skrivningarna i strategin om vikten av att bygga en blandad stad även bör fungera som riktlinjer för Exploateringsnämnden.

Beslutsgång

Ordföranden Joakim Larsson (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från Joakim Larsson m.fl. (M), Daniel Forslund (FP) och vice ordföranden Maria Östberg Svanell m.fl. (S).

Reservation

Åke Askensten m.fl. (MP) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Clara Lindblom (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Särskilt uttalande lämnas av Daniel Forslund (FP) enligt följande:

Det är ur Folkpartiets perspektiv positivt att förslaget till Arkitektur Stockholm – stadens första arkitekturstrategi – framhåller att stenstadens siluett är mycket

känslig för skalförskjutning både i form av påbyggnader på befintlig bebyggelse och av högre nybebyggelse. Som Arkitektur Stockholm fastslår förändras helhetsintrycket av stenstaden snabbt om flera enskilda projekt avviker från etablerade höjder och utbredning.

Högre bebyggelse inom stenstaden kan först bli aktuell om det föreligger ett stort allmänt intresse och om föreslagen bebyggelse uppvisar exceptionellt hög arkitektonisk kvalitet. Det är i detta sammanhang inte tillfredsställande att det omarbetade förslaget till Arkitektur Stockholm har sänkt den arkitektoniska ambitionsnivån i fall då hög bebyggelse kan komma att prövas.

Högre bebyggelse kan däremot, som Arkitektur Stockholm framhåller, med fördel prövas i nya stadsutvecklingsområden utanför tullarna.

Folkpartiet är positivt till en förnyelse av Stockholms City som fastslagits i Vision för City. Ett av de största problemen som Citysaneringen gav upphov till var att området tömdes på bostäder. Fler bostäder i City skulle tillföra området en rad positiva värden samt vara välkommet mot bakgrund av den rådande bostadsbristen. En upprustning av City kan bidra till att läka en del av de sår som rivningarna i Klara åstadkom.

Ett sätt att tillskapa fler bostäder är att bygga på befintliga fastigheter. Folkpartiet vill dock framhålla att fler bostäder i City inte nödvändigtvis förutsätter högre bebyggelse. Det är likaväl en fråga om hur man använder redan befintliga fastigheter. Som bekant är City redan idag en innerstadsstadsdel med mycket få bostäder, trots sin i jämförelse med stenstaden högre skala.

Folkpartiet instämmer med att det är särskilt viktigt att påbyggnader och volymförändringar sker ur ett helhetsperspektiv. Tillåter staden att hus för hus byggs på utan ett samlat grepp över stadsbilden, är risken att det ger upphov till nya problem. Ska påbyggnader bli lyckade i City måste de genomföras på ett medvetet sätt så att ut- och inblickar finns kvar och möjligheten att avläsa de enskilda husens arkitektur, siktlinjer och stadens struktur som helhet kvarstår.

Förslaget till Arkitektur Stockholm uttrycker att förändringar av City innebär väl avvägda volymändringar och successiva höjdförskjutningar. Dessa formuleringar, som är av stor vikt för hur City ska utvecklas, borde göras tydligare så att det av Arkitektur Stockholm framkommer vilken byggnadshöjd staden önskar.

Vid protokollet
Eva Olofsson

Rätt utdraget intygar:
